

Erik Moberg:

**Offentliga beslut.
En introduktion till
den ekonomiska
teoribildningen inom
statsvetenskapen**

Bristen på en bra lärobok i *public choice* på svenska har nu avhjälpes genom Erik Mobergs alldeles utmärkta *Offentliga beslut* (Mobergs Publikationer AB, 297 s). Det verk som Mobergs bok eventuellt skulle kunna tänkas konkurrera med är naturligtvis Dennis Muellers välkända

Public Choice II (1989, fortfarande i tryck). *Offentliga beslut* riktar sig dock till en annan publik än Muellers verk eftersom Mobergs bok kräver betydligt mindre förkunskaper hos läsaren. Medan *Public Choice II* med fördel kan läsas av doktorander, hör *Offentliga beslut* snarare hemma på grundnivån. Även den allmänbildade läsaren som är nyfiken på *public choice* kommer med all sannolikhet att finna Mobergs bok såväl lärorik som intressant.

Offentliga beslut inleds med ett par kapitel om vad som skiljer *public choice*-ansatsen – eller den ekonomiska statsvetenskapen, som författaren valt att kalla ämnet på svenska – från den traditionella statsvetenskapen. "Den ekonomiska metoden", där man alltså går från individuell nivå till makronivå, ställs mot "den sociologiska metoden", där man gör det motsatta; och den traditionella statsvetenskapen står alltså sociologin betydligt närmare än nationalekonomin. Författaren argumenterar för den ekonomiska metoden även om han också menar att denna helst bör integreras med den sociologiska metoden. Avsnitt om modellbyggande, rationalitetsantagandet o dyl har inkluderats i de inledande kapitlen för att göra boken lättläst även för icke-ekonomer.

I kapitlen 3 och 4 kontrasterar författaren på ett fint sätt två olika ansatser inom *public choice*-litteraturen: den som utgår från allmänviljan och den som utgår från respekten för individen. Författare som Borda–Condorcet–Arrow tillhör den första skolan och Wicksell–Buchanan–Tullock den senare. Condorcetparadoxen, Arrows teorem och Wicksells idéer om enhällighetsprincipen presenteras på ett lättfattligt sätt. Författaren markerar på olika punkter vad som han finner vara svagt, vad som behövs vidareutvecklas osv.

I de övriga kapitlen (kapitel 5–8) diskuteras handel med röster, kollektivt agerande och relationen mellan väljare och politiker samt mellan politiker och byrå-

krater. Kapitlet om handel med röster är tämligen kortfattat, något som författaren motiverar med att litteraturen på detta område är ganska liten. Fler studier av denna problematik efterlyses med motiveringen att kompensationsbetalningar är mycket vanliga i moderna demokratier eftersom enhällighetsprincipen är svår att hålla fast vid. Mancur Olsons teori om kollektivt handlande presenteras på ett detaljerat sätt liksom olika teorier av Downs, Niskanen och andra om väljare, partier och byråkrater. Moberg delar ut både ros och ris i dessa kapitel. Downs kritiseras exempelvis för sin tendens att se politiska partier mer eller mindre som en reflex av den politiska åsiktsfördelningen. Niskanen, å andra sidan, beröms för det sätt på vilket han analyserar byråkratiers storlek.

Mobergs bok är välskriven och passar alldeles utmärkt som lärobok i *public choice*-teori. Blir det en andra upplaga vore det kanske önskvärt att litteraturlistan utökas, att ett index inkluderas samt att författaren även refererar betydligt mer till litteratur som är kritisk mot *public choice*-ansatsen. Innan en sådan *Offentliga beslut II* publiceras kan vi dock glädjas åt den första upplagan.

Docent RICHARD SWEDBERG
Sociologiska institutionen
Stockholms universitet